

Konu: **Ruhsal İnsan**

Yazı: **52**

Anlamak ve Anlayış

Doç. Dr. Haluk Berkmen

Alman düşünürü ve felsefeci **Arthur Schopenhauer** (1788-1860) **anlamak** ve **anlayış** kavramlarının yorumunu yaparak düşünce dağarcığına önemli katkılarda bulunmuştur. Günümüzde bu iki kavram her zamankinden daha büyük anlam ve önem kazanmaktadır. Zira Haziran 2013 Taksim olaylarını hem anlamak hem de anlayışla kavrayabilmek önemlidir.

Anlamak bir miktar akıl ve daha çok duyular yardımıyla olur. Yani anlarken daha önceki tecrübelerimizden, varsayımlarımızdan ve ön-kabullerimizden yararlanırız. Bu tür bir "anlamak" gerçek anlamda durumu kavramak yerine, belli birtakım önyargılarla olaya yaklaşmayı içerir. Anlamak toplumsal bir özelliğe sahiptir. Bizlere küçük yaştan itibaren öğretilmiş olan birtakım toplumsal düşünce çizgileri içinde kalmamızla ilgilidir.

Anlayış ise hoşgörü, duygululuk ve hatta duygusallık içeren, bütünsel bir kapsayıdır. "Anlayışlı olmak" hoşgörü içeren ve evrensel olan bir kavrayış gerektirir. Bir diğer tanımla, anlamak dışsal, anlayış içseldir. Toplumu ayrı ve karşıt kutuplara ayırmadan kavrayabilmek ve kucaklayabilmek için anlayış gereklidir.

Anlayış kavramına eşdeğer olan bir diğer sözcük de "idrak" sözüdür. İdrak sahibi insan kavrayışı güçlü olan, bilgiyi içselleştirip "enformasyon" haline dönüştürebilen insandır. Zira **idrak bilginin içselleşmiş boyutudur**. Bu boyuta da **enformasyon** diyebiliriz. Enformasyon hem bizim beynimizdedir hem de her yerdedir. Doğa yasaları enformasyon taşır, insan DNAsı enformasyon taşır, beynin nöronları enformasyon taşır. Evrende en küçükten en büyüğe kadar her oluşumda enformasyon vardır. Hepsi de farklı boyutlarda "idrak" sahibidir. Bir atomun dahi kendine göre idraki vardır ki diğer atomlarla bağ kurar veya kurmaz. Atomlar minimum enerji durumuna (dengeye) ulaşmak için bağ kurarlar. Minimum enerjiye ulaşabilmek için de çevresi ile enformasyon alış-verişi içinde olmalıdır. Şu halde "idrak" kavramı ile "enerji" kavramı arasında yakın bir ilişki vardır. Zira varlık bir enerji alanıdır ve yerel olarak yoğunlaşan enerji "idrak" sahibi olur, çünkü idrak enformasyon içerir.

İdrak sahibi olmak anlayışlı olmak veya kendi içinde enformasyon biriktirmek anlamına gelir. Enformasyonu içinde tutan doğal yapıya *karadelik* denmiştir. *Karadelik* içine giren bilgi dışarı salınmaz, veya çok azı salınır. Işık bile *karadelikten* dışarı çıkamaz. İnsan da bir bakıma bir *karadelik* gibidir. İkimizde pek çok enformasyon var. Sadece bilgi olarak değil ama içgüdüler, yetiler ve sezgiler halinde var. Yetilerimizin çok azını kullanıyoruz. Çoğu ikimizde kalıyor ve gerçekleşmiyor. İnsanın enerjisi kontrol altında ise idraki artar ve yetilerini (melekelerini) etkin hale getirebilir. Günümüzün büyük sorunu da isteklerimizin, yani enerjimizin başıboş kalması ve ego varlığı olarak çevremize ve kendimize zarar verişimizdir. Amaç, anlayabilmek kadar anlayışlı olmayı da başarabilmektir.